

De Stichting Gedenkteken Jodentransporten Cosel

secretaris/penningmeester P. van Buggenum, Kaldebornweg 94, 6416 HD Heerlen, mail alvrens@gmail.com

<http://holocaustlimburg.nl/de-stichting-gedenkteken-jodentransporten-naar-cosel>

Bankrelatie NL63RABO0307553523 t.n.v. Stichting Gedenkteken Jodentransporten Cosel. Ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 64366987. RSIN nummer (Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden Informatie Nummer) 855636270. De Stichting heeft een ANBI-status (een Algemeen Nut Beogende Instelling) met een cultureel doel.

Jaarverslag 2025

Het bestuur van de Stichting heeft **op 1 februari 2026** het Jaarverslag 2025 en het Financieel Overzicht over 2025 goedgekeurd en vastgesteld. Het bestuur presenteert hierbij haar tiende Jaarverslag en het financieel overzicht over 2025.

De Stichting

De Stichting Gedenkteken Jodentransporten Cosel is opgericht in 2015.

Het bestuur van de Stichting bestond op 31 december 2025 uit Ralf Krewinkel, voorzitter, Peter van Buggenum, secretaris-penningmeester en Martien te Baerts. Dr. Herman van Rens en Annelies van Rens-Wilms zijn als wetenschappelijk onderzoekers betrokken bij de Stichting.

Het doel van de Stichting is het herdenken van de duizenden Joodse mannen en jongens die in 1942 in Cosel zijn geselecteerd uit deportatietreinen uit West-Europa op weg naar Auschwitz, en die in meerderheid zijn bezweken aan de gevolgen van dwangarbeid in Silezië.

In 2016 is, op initiatief van de Stichting een gedenkteken geplaatst op het station in Cosel. De Stichting tracht in brede kring bekend te maken waarom dit monument is geplaatst. Zij draagt zorg voor een jaarlijkse herdenking van de slachtoffers, zowel in Nederland als in Polen.

De Stichting heeft in 2016 een **meerjarig beleidsplan** vastgesteld, dit is ook gepubliceerd op deze website: <http://holocaustlimburg.nl/meerjarig-beleidsplan-2017-2020/>. Dit plan blijft leidend voor haar activiteiten. Het bestuur heeft besloten om de looptijd van het meerjarig beleidsplan te verlengen voor onbepaalde tijd.

Verslag van de activiteiten van de Stichting

Het monument in Cosel.

Op 6 september 2016 heeft de Stichting, samen met nabestaanden en mensen uit de lokale bevolking, het monument op het goederenstation van Cosel kunnen onthullen. In de loop van 2017 is tevens, als uitvloeisel van de activiteiten van de Stichting, door Poolse en Nederlandse betrokkenen een **herinneringsplaquette** onthuld op de plaats van het voormalige kamp **Sankt-Annaberg** in Gora Swietej Anny. Ook is een vitrine gewijd aan de transporten naar Cosel, ingericht in het **Blechhammer Museum** in Kedzierzyn-Kozle.

Cosel in het Nationaal Holocaust Museum in Amsterdam

In 2024 werd het Nationaal Holocaust Museum in Amsterdam geopend. In de vaste expositie is ook aandacht besteed aan de transporten naar Cosel. De Stichting heeft bij de inrichting kunnen adviseren.

Markeren van massagraven met slachtoffers van de Coseltransporten

De Stichting participeert in de in 2024 opgerichte Stichting Holocaustkampen. In samenwerking met de Nederlandse Oorlogsgravenstichting en de Joodse gemeenschap in Silezië zet de Stichting Holocaustkampen zich in om in **Silezië** plaatsen te **markeren**, waarvan wij weten dat daar **massagraven** zijn van mensen die in Cosel uit de treinen zijn geselecteerd en die zijn bezweken of vermoord in de dwangarbeidskampen. Wij hopen in de loop van 2026 het eerste gedenkteken te kunnen plaatsen op de Joodse begraafplaats van Zator, waar de slachtoffers van het kamp Spytkowitz zijn begraven in massagraven. Ook zijn herinneringsmonumenten voorzien in Gleiwitz, Blechhammer en andere plaatsen. Hierover hopen wij meer duidelijkheid te geven in het volgende jaarverslag.

Vragen van nabestaanden en andere geïnteresseerden

Veel nabestaanden weten de weg naar de Stichting te vinden. Mede met behulp van de resultaten van haar wetenschappelijk onderzoek konden wij mensen meer details geven over de lotgevallen van hun geliefden tijdens de periode van dwangarbeid. In sommige gevallen was het mogelijk familieleden te vertellen waar hun geliefde was gestorven en begraven. Ook wordt de Stichting regelmatig om advies gevraagd door personen, comités en verenigingen die door middel van publicaties, het leggen van *Stolpersteine* of op een andere wijze hun vermoorde plaatsgenoten willen herdenken. De Stichting is gelukkig op deze manier een bijdrage te kunnen leveren aan de steeds grotere behoefte in de samenleving om de herinnering aan de slachtoffers van de Shoah levend te houden.

Herdenkingen

Op 9 september 2025 herdachten wij opnieuw de slachtoffers van de selecties in Cosel op het goederenstation bij het monument. Aanwezig waren, behalve enkele nabestaanden, vertegenwoordigers van de burgerlijke gemeente Kedzierzyn-Kozle en van het district Opole (Polen). Er was ook een grote groep leerlingen en leraren van de middelbare school (Kozle Hihg School) van Kedzierzyn-Kozle, die het monument heeft geadopteerd. Er werden getuigenissen voorgelezen van overlevenden van de selecties. Er werd afgesloten met het lezen van namen van slachtoffers en het Kaddishgebed.

Een boek

In 2020 publiceerden wij het boek ***Tussenstation Cosel. Joodse mannen uit West-Europa naar dwangarbeiderskampen in Silezië 1942-1945*** (Uitgave Verloren, Hilversum). Het boek is geschreven door dr. Herman van Rens en Annelies Wilms op verzoek van deze Stichting. Het behandelt de geschiedenis van de transporten van Joden naar Cosel en het lot van de slachtoffers na hun selectie in Cosel. Via de academische website ***academia.edu*** is het boek kosteloos te raadplegen. In de loop van 2025 is het boek ongeveer 200 keer geraadpleegd door mensen uit de hele wereld.

Momenteel werkt, in opdracht van Yad Vashem in Jeruzalem, emeritus-hoogleraar Michiel Horn uit Toronto aan een Engelse vertaling van het boek.

Documentaires

De Stichting heeft samen met de publieke omroep L1 in 2016 zowel een **radiodocumentaire** als een **TV-documentaire** gemaakt waarin Cosel een centrale plaats inneemt. Deze documentaire, die de titel heeft: *'Monument voor de laatste reis'*, kan worden bekeken via <https://l1.nl/limburg-doc-monument-voor-de-laatste-reis-122327>. De documentaire is meer dan vijftien keer uitgezonden door L1.

Lezingen

Wij gaven ook in 2025 lezingen over de Coseltransporten en andere aspecten van de Holocaust.. Enkele lezingen zijn terug te kijken op <https://holocaustlimburg.nl/lezingen-en-documentaires-terugkijken>. De lezingen worden meestal gegeven door dr. Herman van Rens, adviseur van de Stichting en mede-auteur van het boek *Tussenstation Cosel*. In dit opzicht heeft de Stichting een probleem. Om medische redenen is Van Rens steeds minder in de mogelijkheid om zelf de lezingen te verzorgen. De Stichting zoekt in dit opzicht naar een oplossing.

Wetenschappelijke Herdenkingsreis naar Auschwitz en Cosel

In september 2025 organiseerden wij, samen met de historische reisvereniging Cliotravel voor de dertiende keer een herdenkingsreis naar Auschwitz en Cosel. Omdat besloten is de reis te maken per touring car was het mogelijk om onderweg ook een bezoek te brengen aan enkele belangrijke andere herinneringsplaatsen van de Holocaust: het *Haus am Wannsee* in Potsdam, een *Tötungsanstalt* van de euthanasie-actie T4 en de fabriek van *Töpf und Söhne*, de ovenbouwers van de Holocaust.

Educatie aan jongeren

Er zijn contacten met scholen in Polen en in Nederland. Met de middelbare school in Cosel (Kedzierzyn-Kozle bestaat inmiddels een vaste relatie. Leerlingen en leraren bezoeken de jaarlijkse herdenking bij het monument in Cosel en wij verzorgden een lezing in hun school. De school heeft het monument geadopteerd.

Leerlingen van het Broekland College in Heerlen-Hoensbroek hebben een aandeel gehad in de productie van het monument en vervolgens in Polen bij de onthulling ervan.

In 2022 konden Annelies en Herman van Rens voor de derde keer een groep scholieren van het Connect-college in Echt drie dagen rondleiden in Auschwitz en door Silezië. Zij zijn sindsdien als vaste adviseurs verbonden aan de *Stichting Jongeren Ontmoeten Edith Stein Echt*. Het ziet er naar uit dat in de loop van 2026 voor de vierde keer een jongerenreis met deze Stichting kan worden georganiseerd.

Donaties die wij kregen bij lezingen stelden ons in staat om in 2025 enkele jongeren de wetenschappelijke herdenkingsreis te laten meemaken tegen een sterk gereduceerde prijs.

Een onderscheiding van de provincie Limburg

De beide adviseurs van de Stichting, Herman en Annelies van Rens, kregen geheel onverwacht en tot hun grote verrassing, in maart 2025 tijdens de laatste voordracht in een cyclus van twaalf lezingen over de Holocaust, bezoek van Emile Roemer, Commissaris van de Koning der Provincie Limburg. Het bestuur van de provincie had besloten beide adviseurs de titel **Limburger van Verdienste** toe te kennen. Wij beschouwen deze onderscheiding als een duidelijk teken dat ook de provinciale overheid ons werk als waardevol en belangrijk ziet.

De uitdaging van 2026

Door medische problemen van de adviseurs van de Stichting zullen wij in 2026 blijven zoeken naar één of meer vervangers voor het verzorgen van lezingen en het begeleiden van excursies. De Stichting hecht grote waarde aan het continueren van alle bovengenoemde activiteiten. Er lopen gesprekken met enkele personen.

Financieel verslag van de Stichting Gedenkteken Jodenstransporten Cosel over het boekjaar 2025.

Vastgesteld door het stichtingsbestuur in haar vergadering van februari 2026.

De cijfers betreffen uitsluitend de Bankrekening bij de Rabobank Parkstad Limburg. Kasverkeer kent de Stichting niet.

De Stichting geeft geen vergoedingen aan bestuursleden en vergoedt slechts gemaakte onkosten van de adviseurs.

De cijfers over 2025.

Beginsaldo 1 januari 2025:	€ 3.078,53
Saldo 31-12-2025	€ 1.907,12

Inkomsten:

Donaties	€ 1.000,00
Totaal	€ 1.000,00

Uitgaven:

Bankkosten	€ 171,41
Tegemoetkoming kosten jongerenreis	€ 1.000,00
Kosten begeleiding Cosel/Auschwitzreis	€ 1.000,00
Totaal	€ 2.171,41

Dit verslag maakt onderdeel uit van het Jaarverslag 2025 van de Stichting en zal worden gepubliceerd op de Website van de Stichting waarmee aan de ANBI-verplichtingen wordt voldaan.

De secretaris/penningmeester,

P. van Buggenum

